

[Gammelgaard]

Det hedder i miljøministerens svar til udvalget: »Ekspropriation efter lovforslaget sker ... til sikring af gennemførelsen af en byudvikling ...«, og det er netop denne manglende afgrænsning i ekspropriationsbeføjelserne, som vi mener skaber uklarhed. Det er meget uklart udtrykt.

Miljøministeren (Erik Holst):

Hvis der skulle være uklarhed i et enkelt udtryk, er det rigtigt, at udvalget stiller spørgsmål til ministeren, og at ministeren gennem svar får lejlighed til at præcisere nøjagtigt, hvad det er, der forstås ved det udtryk. Det finder jeg netop er sket, på den glimrende måde, som min forgænger har svaret på på spørgsmålet om forskellen på kommuneplanlovens § 34 og dette lovforslag. Jeg synes også, der var behov for det, og derfor har jeg været glad for, at udvalget har optrykt både spørgsmål og svar i betænkningen. Jeg kan altså ikke acceptere, at der skulle være uklarhed i dette lovforslag.

Thorndahl (FP):

Foranlediget af ministerens bemærkning om klarhed og uklarhed vil jeg tillade mig at gøre opmærksom på, at jeg i 1968 fik en endda ret pæn eksamen inden for dette område på polyteknisk læreanstalt og har beskæftiget mig med disse problemer i 12 år siden, men jeg forstår det stadig væk ikke, hr. minister.

Jeg vil gerne benytte lejligheden til at sige, at jeg synes, det er fantastisk, at man laver en lovgivning med et planlægningselement, der ikke har nogen retsvirkning over for borgerne. Det er kun en aftale mellem de implicerede myndigheder, men så får den altså den ekspropriative hjemmel. Det er det mest vidtrækkende indgreb, man overhovedet kan foretage, og det baserer man altså på en lov, der i øvrigt ikke har nogen som helst retsvirkninger over for de berørte borgere, men alene er en planlægningsaftale mellem de implicerede myndigheder. Jeg synes virkelig, man har bragt sig langt ud.

Miljøministeren (Erik Holst):

Selv om jeg kan forstå hr. Thorndahls tankegang, mener jeg ikke, den er dækkende for indholdet i dette lovforslag. Det fremgår meget tydeligt af § 4, hvor der står, at ekspropriationsbeslutningen kan påklages til miljø-

ministeren. Ministeren er altid ansvarlig for sine handlinger over for folketinget, derfor ser jeg ikke rigtig, at det udelukkende er administrative afgørelser, som man ikke kan komme videre med, der ligger til grund for en sådan ekspropriation.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 1 angående titlen forkastedes, idet 13 stemte for, 83 imod; 24 stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 2 forkastedes, idet 39 stemte for, 82 imod.

§§ 1-6 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Den fg. formand (Søren B. Jørgensen):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af:

Forslag til lov om udnævnelse af biskopper og om stiftsbåndsløsning.

(Lovforslag nr. L 134. Fremsat 19/2 80).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Kirsten Andersen (S):

Forslag til lov om udnævnelse af biskopper og om stiftsbåndsløsning er, som det fremgår af bemærkningerne, et resultat af arbejdet i et udvalg, der sidste år blev nedsat af kirkeministeren med den opgave at gennemgå de nugældende lovbestemmelser og overveje, hvilke ændringer der måtte være anledning til at søge gennemført. Begrundelsen for udvalgets nedsættelse fremgår også af

[Kirsten Andersen]

bemærkningerne, og det var samtidig opfyldelsen af et løfte, som kirkeministeren gav sidste år i forbindelse med behandlingen af det af de radikale fremsatte forslag til ændring af den nuværende lov.

Den væsentligste nyskabelse i det foreliggende lovforslag er den foreslåede decentralisering af valgproceduren. Ved at henlægge denne til vedkommende stiftsøvrighed følges den linje op, der sidste år blev indledt ved, at selve bispevielsen blev lagt ud til vedkommende stifts domkirke. Med dette forslag gøres proceduren i forbindelse med besættelsen af en ledig bispestilling til et egentligt stiftsanliggende. Da det er i stiftet, beghenheden har den store interesse og betydning, kan forslaget kun hilse velkomment.

Ændringen i forslaget, hvorefter antallet af stillere skal være mindst 75 og højst 150, indebærer to fordele i forhold til den nugældende lov: dels er det en administrativ lettelse, dels undgår man den situation, at en kandidat gennem et stort antal stillere på forhånd kan betragtes som valgt, hvorved selve valghandlingen kan forekomme formålsløs.

Endelig forekommer det rimeligt, at kravet til, i hvilke tilfælde ministeren skal indstille en kandidat til udnævnelse, ændres. I dag kræves $\frac{2}{3}$ af stemmerne, ifølge forslaget kræves halvdelen. For et absolut flertal må alle bøje sig. Opnås halvdelen af stemmerne ikke, er det rigtigt fortsat at bibeholde ministerens valgfrihed med hensyn til udnævnelse, en valgfrihed, ministeren kan udøve ved både præste- og provsteudnævnelser.

Da forslaget er udarbejdet af et udvalg, hvori der har siddet repræsentanter for de i bispevalget interesserede parter, nemlig biskopperne, præsteforeningen og menighedsrådsforeningen, og da forslaget i det hele forekommer rimeligt, kan jeg tilsige lovforslaget socialdemokratiets fulde støtte.

Sønderby (V):

Forslaget til lov om udnævnelse af biskopper og stiftsbåndsløsning er på mange måder et godt forslag, og det kan også kun være rimeligt at foretage en ajourføring, når der ikke har været ændringer i loven siden 1950. Som før sagt har et udvalg arbejdet med spørgsmålet i et års tid og er kommet med dette forslag.

Venstre kan tilslutte sig forslaget om en decentralisering af valgproceduren, idet vi

finder det rigtigt, at valgproceduren flyttes fra kirkeministeriet til et valgudvalg på 3 medlemmer valgt blandt stiftets provstiudvalg, men vi synes, at provstiudvalgets medlemmer også skulle have muligheder for at vælge dem, som det er foreslået af et mindretal i det udvalg, der har udformet forslaget.

Vi finder det betænkeligt, at ministeren ifølge lovforslaget selv skal fastsætte regler for valg af valgudvalget og fastsætte, hvilke opgaver udvalget skal varetage.

Vi finder forslaget om at indføre en minimumsgrænse på 75 og en maksimumsgrænse på 150 stillere udmærket. Som det blev sagt, er der undertiden en konkurrence om at få flest muligt stillere, og det kan resultere i, at mange ved deres underskrift egentlig har bundet sig inden stemmeafgivningen.

Det at lægge valgansvaret ud til menighedsrådets provstiudvalg synes vi er rigtigt, men vi vil gerne have præciseret noget mere nøjagtigt i loven, hvilke regler der gælder, både med hensyn til stemmeafgivningen og hvem der kan deltage. Vi mener, at det ved ethvert valg klart skal tilkendegives, hvem der er valgt. Med den nye interesse og dermed flere kandidater vil det derfor være værdifuldt med en mere markant flertalstilkendegivelse. Det må i den forbindelse overvejes, om man skal bruge en prioriterings- eller en omvalgsprocedure for at få valgt den rigtige person.

Med disse bemærkninger kan jeg give venstres tilslutning til lovforslaget, som er en forbedring, og vi vil i udvalget følge den decentraliseringstendens, som ministeren lægger op til, og vil undersøge, om nogle af bemyndigelserne til ministeren kan afløses af mere konkrete forslag. Vi vil give lovforslaget en saglig og velvillig udvalgsbehandling.

Burgdorf (KF):

Det sker jo med visse mellemrum, at vi skal have valgt biskopper her i landet. Somme tider kommer de i serier, men almindeligvis er det enkeltvis; der er da heller ikke så mange af slagsen. Den valgmetode, som vi nu har brugt i mange år, og som vi skal fastsætte med, er jo egentlig en valgmandsmetode. Jeg har ikke noget imod den, men det er nogle valgte medlemmer af menighedsrådene, som kommer til at bestemme, hvem der skal være biskopper. Jeg kan bare beklage, at dette udmærkede lovforslag ikke er kommet

[Burgdorf]

på et noget tidligere tidspunkt, eftersom vi netop nu står over for valget af tre biskopper, hvor denne lovgivning ikke kan komme i anvendelse. Det har jo udartet derhen på en mærkelig måde, at de enkelte kandidater allerede et års tid før bispevalget er gået i gang med valgkampen og har sikret sig stillere, der derved med deres underskrift næsten har forpligtet sig til at stemme på en kandidat, som så næsten er valgt på forhånd. Dette bliver jo delvis afhjulpet med denne lovgivning eller skulle i hvert fald blive det.

Den anden del af lovforslaget, der vedrører stiftsbåndsløsning, forekom mig lidt mærkelig, da jeg læste den, men efter at jeg har sat mig ind i det, forstår jeg, at der kan opstå mulighed for, at der gøres brug af det. Jeg har aldrig kunnet forstå, at der kunne være nogen følelsesmæssige eller andre bindinger i forbindelse med tilhørsforholdet til et stift. Det kan jeg derimod forstå, når det gælder et sogn eller en præst, men da jeg forstår, at noget sådant kan ske, går vi naturligvis ind for forslaget; der kan ikke ske noget forfærdeligt ved det. Vi vil gerne give lovforslaget en velvillig behandling.

Ernst Schmidt (FP):

Jeg formoder, at det ikke kommer som nogen overraskelse for kirkeministeren, at fremskridtspartiet kan give tilslutning til det foreliggende lovforslag. Vi har jo flere gange i kirkeudvalget drøftet problemstillingen, og som den tidligere taler sagde, havde det været rart, om det havde været i kraft nu, hvor vi står over for en hel del bispevalg.

Men fremskridtspartiet kan gå ind for det, som jeg sagde før. Det indebærer en decentralisering, en mere rimelig måde at få stillerlister på, og betyder en administrativ lettelse. Der kan måske være enkelte ting, som vi vil drøfte nærmere i udvalget, men vi ser positivt på lovforslaget.

Lilli Gyldenkilde (SF):

I SF ser vi forholdsvis positivt på dette lovforslag, om end der selvfølgelig er nogle ting, vi vil knytte lidt kritiske bemærkninger til. F. eks. synes vi, det er et ret så højt antal stillere, der kræves til opstilling af en kandidat, og vi vil gerne høre, om ikke ministeren mener, det var muligt i stedet for at stille de samme krav, som man stiller til et folketingsvalg; det synes vi var bedre.

Ideen i forslaget er vel at lave en form for decentralisering ved bispevalg, og vi mener derfor, at valgudvalget må have flere beføjelser end dem, der fremgår af forslaget, så det vil vi også gerne være med til at kigge på. Med den valgmetode, der er beskrevet i dette forslag, ændres der ikke ved det faktum, at det ved noget nær stemmelighed egentlig er ministeren, der kommer til at udpege kandidaten. Vi mener, at der i stedet for burde foretages et omvalg mellem de to kandidater; det svarer nogenlunde til de franske præsidentvalg. Det synes vi er en rimeligere måde at gøre tingene på, og jeg håber, det er noget, vi kan drøfte i udvalget. Vi ser hen til et godt udvalgsarbejde.

Ole Vig Jensen (RV):

Jeg vil takke ministeren, fordi vi har fået dette lovforslag frem, idet jeg skal erindre om, at det radikale venstre tog et initiativ sidste år med henblik på at få moderniseret lov om udnævnelse af biskopper, og der sker da også en vis fornyelse og en vis modernisering i det foreliggende lovforslag. Det tilfredsstillende ikke helt og fuldt de synspunkter, som det radikale venstre har gjort gældende i sit tidligere forslag.

Jeg har i øvrigt hæftet mig ved, at ministeren meget behændigt et helt år har overset, at vi egentlig gennem lovforslaget gav anledning til, at vi nærmere fik vurderet tingene, nedsat udvalget – det var et tilsagn til det da siddende kirkeudvalg – med håb om, at forslaget skulle fremsættes i denne samling, og det er det jo så også blevet nu.

Vi vil være positive over for dette forslag. Det indeholder en klar demokratisering og decentralisering af selve valgproceduren, der flyttes fra kirkeministeriet, altså fra centraladministrationen, ud i stiftsøvrigheden. Det synes vi er rigtigt at gøre, naturligvis ikke fordi vi har noget imod kirkeministeriet, men fordi det er en rigtig og hensigtsmæssig udvikling på dette område, som det har været på en række andre områder i samfundet.

Det er også nødvendigt og rigtigt at nedsætte det valgudvalg, som er omtalt i lovforslaget, som skal bestå af kun tre medlemmer.

Det er formentlig også rigtigt, at man, når det gælder stillere, i selve lovgivningen gør opmærksom på, at der for fremtiden skal være mindst 75 og maksimalt 150 stillere.

[Ole Vig Jensen]

Når det gælder selve udnævnelsesproceduren, er det godt at få fastslået, at når en kandidat har opnået et absolut flertal, dvs. mere end halvdelen af stemmerne, skal vedkommende kandidat udnævnes til biskop. Hvis ikke det er tilfældet, skal man efter forslaget bevare den gamle ordening, hvorefter ministeren frit kan vælge. Her har vi fra radikal side sagt, at det kunne være ønskeligt, at man, hvis man ikke ved første afstemning opnåede et absolut flertal for en af kandidaterne, lod foretage et omvalg mellem de to kandidater, som har fået flest stemmer. Igen ikke som udtryk for, at vi ikke har tillid til, at kirkeministeren vil gøre det fuldt forsvarligt og rigtigt – jeg har i øvrigt set tilbage i tiden, at ministrene med stor sikkerhed igennem årene har fulgt en tilfredsstillende fremgangsmåde ved udnævnelse af biskopper – men vi kan opleve, med det antal kandidater, der er nutildags, selv om der jo er klare favoritter imellem, som formentlig henter mange stemmer, at der kan udnævnes biskopper, som eventuelt sidder med meget få stemmer, måske helt ned til en fjerdedel af antallet af stemmer i et stift. Det kan måske godt være uheldigt, og derfor kunne der være nogen fornuft i, at man blandt de to kandidater, der havde fået flest stemmer, foretog omvalg, medmindre en af dem havde opnået absolut flertal.

Jeg har ikke andre bemærkninger, heller ikke om spørgsmålet om stiftsbåndsløsning, som jeg synes det er rigtigt stadig at have med. Alt i alt er det naturligvis et meget beskedent initiativ, men i den rigtige retning – vi får klart indtryk af, at det ikke bliver fra kirkeministeriet, at revolutionen vil udgå her i landet – men vi vil tage positivt imod forslaget og arbejde med det i udvalget.

Steffensen (KrF):

Principielt mener kristeligt folkeparti, at folketinget bør lægge større vægt på det kirkelige lovgivningsarbejde, og at der ikke gennem overdreven bemyndigelseslovgivning bør overlades kirkeministeriet for stor frihed over for og magt over de demokratisk valgte menighedsråd og biskopper.

Derfor ser vi med megen sympati på dette lovforslag fra kirkeministeren, dels fordi forslaget er en decentralisering af valgproceduren, dels fordi vi betragter det som en del af folkekirkens demokratisering, at forslaget har

været forelagt Landsforeningen af Menighedsrådsmedlemmer, Præsteforeningen og biskopperne til udtalelse.

Det er endvidere en udmærket ting, at lovforslaget giver mulighed for, at det bliver lettere for personer at indgive kandidatanmeldelse til bispevalg.

Endelig er vi meget tilfredse med, at den kandidat, der har fået absolut flertal, skal indstilles til udnævnelse.

Kristeligt folkeparti vil arbejde positivt med til gennemførelse af dette lovforslag.

Flygaard (DR):

Retsforbundet ser velvilligt på det foreliggende lovforslag fra kirkeministeren, men vi vil dog gerne gøre et par bemærkninger.

Vi synes, det er rigtigt, at der sker en decentralisering af valgproceduren, som det kommer til udtryk i det foreliggende lovforslag.

Derimod synes vi, at lovforslaget indeholder for mange bemyndigelser; det var rart, om man kunne få fastsat nogle bestemmelser i større omfang, end tilfældet er, således at man slap for en så udstrakt bemyndigelseslovgivning, som jeg synes der er tilløb til her.

I relation til § 4 vil jeg gerne komme med den bemærkning, at det nok er rigtigt, at man begrænser antallet af stillere, men om det er den rigtige begrænsning, man har valgt, er vi åbne over for. Jeg synes, der kunne være noget rigtigt i det, der blev anført af ordføreren for socialistisk folkeparti. Vi er i hvert fald åbne over for at vælge en anden løsning med nogle andre tal, men vi deler fuldt ud ministerens opfattelse af, at man skal så langt ned, at valget ikke på forhånd er afgjort ved det antal stillere, som den enkelte kandidat måtte møde frem med.

I relation til § 6 vil jeg gerne komme med den betragtning, at vi også synes, det er rigtigt, at det skal være en pligt for ministeren at foretage udnævnelsen, når en enkelt kandidat har fået mere end halvdelen af stemmerne, men vi mener egentlig ikke, det er nødvendigt under nogen form at komme ind på omvalgsproblemer, for når der som i det foreliggende tilfælde uanset antallet af kandidater kun skal vælges en enkelt blandt nogle eller blandt mange, har man en ganske enkel valgmetode, som ud fra et demokratisk synspunkt klart kan pege på, hvem der er den mest foretrukne. Dermed ønsker jeg at give

[Flygaard]

udtryk for, at retsforbundet principielt er tilhænger af, at man anvender kvalitetsmetoden i tilfælde, hvor ingen kandidat har opnået det absolutte flertal.

For så vidt angår spørgsmålet om stiftsbåndsløsning har vi ingen bemærkninger; det kan vi fuldt ud tiltræde.

I øvrigt vil vi gerne i udvalget medvirke til, at lovforslaget får en hurtig og god behandling.

Kirkeministeren (Jørgen Peder Hansen):

Jeg vil gerne takke ordførerne for den megen velvilje, der er strømmet forslaget i møde. Flere af ordførerne har udtrykt beklagelse over, at forslaget er kommet – sådan er det blevet udtrykt – lidt sent frem i forhold til de bispevalg, der skal finde sted i den nærmeste fremtid. Det er klart, at også jeg gerne havde set, at lovgivningen havde kunnet komme til at fungere ved alle disse bispevalg, men vi har jo også en forpligtelse til at overholde høringsproceduren, gå frem med den grundighed, som vi naturligvis plejer at gøre i kirkeministeriet i lovgivningsanliggender. Men nu prøver vi på at få det færdigbehandlet i udvalget, og det er nu op til udvalget at færdiggøre det inden for en rimeligt hurtig tid.

Næsten alle ordførere har gjort bemærkninger om, at antallet af stillere måske er noget for højt. Dette problem kan vi diskutere nærmere i udvalget i et samråd. De 75–150, som er anført i lovforslaget, hænger naturligvis i nogen måde sammen med det antal kandidater, der bliver foreslået til bispekandidat i det enkelte stift. Vi har også skævet til den hidtidige praksis, og det er efter min opfattelse et realistisk skøn, vi her har lagt for dagen. Jeg kan minde om, at udfaldet ved de seneste bispevalg har været, at den kandidat, der er løbet af med sejren, ikke sædvanligvis har opnået et absolut flertal ved afstemningen, om end det ofte har ligget tæt på, og det mener jeg i sig selv er udtryk for et ganske godt valgforløb, men det er problemer, vi kan diskutere i udvalget.

Endnu en gang siger jeg tak for den megen venlighed, der er strømmet forslaget i møde.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling

vedtoges uden afstemning.

Den fg. formand (Søren B. Jørgensen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til kirkeudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

7) Første behandling af:

Forslag til lov om udbygning af banestrækningen mellem Lejre og Holbæk.

(Lovforslag nr. L 145. Fremsat 22/2 80).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Knud Damgaard (S):

Der er jo sket en meget glædelig udvikling med hensyn til styrkelse af den kollektive trafik, og der er ikke tvivl om, at det betyder, at vi får mange ønsker på bordet også om udbygning og forbedring af vognmateriel, for at man kan transportere de flere passagerer under en rimelig komfort.

På den anden side er det nærliggende at sige, at en forudsætning for styrkelse af DSB er, at det skinnelægeme, man skal køre på, er til rådighed, og det er det, dette forslag drejer sig om. I bemærkningerne er det sagt meget markant, hvorfor det skal finde sted, både i tid, geografi og omfang, og jeg kan på mit partis vegne tilsige medvirken til en hurtig og positiv udvalgsbehandling.

Brøndsted (V):

Som benytter af den pågældende banestrækning igennem 17 år kan jeg for så vidt give ret i, at det er en strækning, hvor trafikken på den kollektive bane er meget tæt og er stigende, og det er på alle måder ønskeligt, at vi får spredt beboelsen omkring hovedstadsområdet, så venstre er positivt over for forslaget som sådant.

Men jeg vil alligevel gøre den bemærkning, at også vi finder det lidt mærkværdigt, at vi her har et lovforslag, der omtaler en så kort banestrækning for sig selv. Havde det ikke været ønskeligt, om vi havde fået et op-